

Jakelun mukaan

ASIA Luonnonsuojelulain 77 §:n mukainen päätös: Erityisesti suojeltavan nummirahkasammalen säilymiselle tärkeän esiintymispaikan rajaaminen Lehtinevalla, Kurikka

VIREILLETULOAIKA 17.09.2025

KOHDE	Kunta:	Kurikka
	Kohde:	Lehtineva
	Rekisteriyksikkö:	301-404-6-504
	Pinta-ala:	6,6 ha

ASIAN KÄSITTELY ELY-KESKUKSESSA

Erityisesti suojeltava laji Lehtinevalla

Nummirahkasammal (*Sphagnum molle*) on erittäin uhanalainen (EN), luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteeseen 6 kuuluva, luonnonsuojelulain (9/2023) 77 §:n tarkoittama erityisesti suojeltava laji. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää suojella erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan. Suojelupäätöksessä on määriteltävä esiintymispaikan rajat. Esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

Nummirahkasammalta havaittiin Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suorittamalla maastokäynnillä 16.9.2025 kasvavan Lehtinevan luoteiskulman ojittamattomalla alueella. Maastokäynnillä havaittiin yhteensä 43 laikkua eli esiintymispistettä, jotka muodostavat esiintymän. Tarkemmat tiedot lajin havainnoista alueella esitettiin kuulemisen yhteydessä liitteessä 2.

Hallintolain 34 §:n mukainen asianosaisen kuuleminen ja lausuntopyynnöt

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jatkossa ELY-keskus) varasi alueen maanomistajille, erityisen oikeuden haltijoille sekä Kurikan kaupungille tilaisuuden tulla kuulluksi hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti. Mahdollinen kannanotto pyydettiin toimittamaan ELY-keskuksen kirjaamoon 17.10.2025 mennessä.

4.11.2025

Kuulemiskirjeessä esitettiin rajausehdotus nummirahkasammalen tärkeälle esiintymispaikalle perusteluineen sekä ELY-keskuksen käsitys toimenpiteistä, jotka saattavat hävittää esiintymispaikan tai heikentää sitä. Lisäksi kuulemiskirjeessä pyydettiin ilmaisemaan mahdollinen halukkuus alueen vapaaehtoista suojelua kohtaan.

Kuulemiseen saatiin määräaikaan mennessä yksi mielipide alueen maanomistajilta (Neova Oy).

Neova Oy totesi mielipiteessään, että rajausesitys ei ole perusteltu ja rajaus on jätettävä tekemättä. Yhtiön mukaan esiintymisalue maastossa vastaa noin 1/10 esitetystä rajausalueesta. Neova Oy toi esiin, että muiden n. 20 tunnetun esiintymisalueen pinta-aloja ei esitetty, jolloin esiintymisalueiden pinta-alojen, rajausesitysten ja -päätösten vertailu olisi mahdollista ja tarve lajin suojeluun ko. kohteella ylipäätään. Neova Oy totesi käsityksensä, että vastaavanlaisia 2-3 hehtaarin suuruisia ja laajempiakin ojittamattomia suolaikkuja on lajin levinneisyysalueella runsaasti, mikä viittaa lajin suurempaan esiintymiseen levinneisyysalueella. Neova Oy:n mukaan esiintymispaikan sijainnilla ei ole tärkeää merkitystä lajin esiintymiselle levinneisyysalueellaan. Neova Oy viittasi lajin vähämerkityksellisimpiä kohteita koskevien suojeluratkaisujen tekemisessä luonnonsuojelulain 77 §:n 2 momentin perusteluihin. Niiden mukaan hävittämis- ja heikentämiskielto koskisi vain lajin säilymiselle tärkeitä esiintymispaikkoja eikä kaikkia paikkoja, joissa laji esiintyy. Perusteluihin edelleen viitaten ELY-keskuksen olisi Neovan Oy:n mukaan harkittava ajankohtaisen tieteellisen tiedon, lajien levinneisyyden ja esiintymisen sekä suojelutilanteen ja alueen ominaispiirteiden perusteella tarvetta rajauspäätöksen tekemiseen. Neova Oy toteaa, että perusteluissa rajauspäätöksen mainitaan soveltuvan ja olevan tarkoitettu nimenomaan sellaisten esiintymispaikkojen turvaamiseen, joilla on merkitystä lajin säilymiselle pidemmällä aikavälillä.

Neova Oy totesi, että yhtiöllä on vireillä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa Lehtinevan turvetuotantoalueen ympäristölupahakemus. Yhtiö totesi lohkon 1 (29 ha) luoteisosan sijoittuvan 10 ha alalta samalle valuma-alueelle kuin nummirahkasammalen rajausalue. Lohkon 1 luoteisen osan vedet johdetaan yhtiön mukaan nykyään sammalalueen itäpuolitse kokoojaojassa koillisen suuntaan, jolloin kyseinen osa lohkoa ei tuotantoon otettuna kuivattaisi sammalaluetta. Myöskään lohkon 1 luoteisosan vesien kääntäminen etelään ei yhtiön näkemyksen mukaan vaikuttaisi sammalalueen vesitalouteen. Neova Oy:n mukaan 165 m etäisyys turvetuotantoalueen reunasta nummirahkasammalen esiintymisalueeseen ja 85 m etäisyys rajausalueeseen estää kuivattavan vaikutuksen. Neova Oy totesi, että ennalta-arvioiden nummirahkasammalen rajauksesta ei tule aiheutumaan lohkon 1 rajaustarvetta, mutta toteaa, etteivät sellaiset vaateet ole poissuljettuja. Yhtiö totesi, että mikäli rajaus- ja luvanpäämisvaateita esitetään ja ne johtavat tuotantoalueen rajaamiseen, asiassa on kysymys merkityksellisestä haitasta ja valtion korvausvelvollisuudesta (luonnonsuojelulaki 111 §).

4.11.2025

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

ELY-keskus päättää, että Lehtinevalle sijoittuu luonnonsuojelulain 77 §:n 2 momentin tarkoittama luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) liitteen 6 mukaisen erityisesti suojeltavan lajin, nummirahkasammalen, säilymiselle tärkeä esiintymispaikka. Esiintymispaikan rajat määritellään päätöksen *liitteenä 1* olevassa kartassa. Esiintymispaikan laajuus on 6,6 ha. Tällä päätöksellä rajatun esiintymispaikan hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

ELY-keskus katsoo, että vesitalouden ja kasvillisuusrakenteen muuttamiseen johtavat toimet alueella saattavat hävittää tai heikentää erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi:

- rakennusten, rakennelmien tai teiden ja polkujen rakentaminen
- alueen peittäminen maa-aineksilla tai raivausjätteillä
- rahkasammaleen ja turpeen tai muun maa-aineksen otto
- pelloksi raivaaminen
- uudet ojitukset ja muu lajin kannalta haitallinen alueen vesitalouden muuttaminen
- alueen luontaisen kasvillisuuden hävittäminen sekä erityisesti suojeltavan lajin kannalta tärkeän kasvillisuuden vahingoittaminen muilla tavoin.

Edellä esitetyistä kielloista poiketen rajattavalla alueella olevien ja siihen rajoittuvien ojen kunnossapito nykytilassaan (päätöksentekohetkellä) on mahdollista suorittaa vesilain säännösten mukaisesti esiintymispaikkaa hävittämättä tai heikentämättä. Mikäli rajatun alueen läpi lounaasta koillisen suuntaan kulkevaa ojaa on tarvetta kunnostaa, se tulee tehdä ojan itäpuolelta käsin. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä on oltava yhteydessä luonnonsuojelulain valvontaviranomaiseen.

Perustelut

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää erityisesti suojeltavaksi lajiksi sellainen luonnonsuojelulain 75 §:ssä tarkoitettu uhanalainen eliölaji, jonka riski hävitä luonnosta on vähintään hyvin korkea. Erityisesti suojeltavaksi eliölajiksi voidaan säätää myös sellainen uhanalainen eliölaji, jolla on hyvin vähän esiintymispaikkoja ja niiden säilyminen on uhattuna (luonnonsuojelulaki 77 § 1 momentti).

ELY-keskus voi päättää suojella erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan luonnonsuojelulain 77 §:n 2 momentin nojalla. Suojelupäätöksessä on määriteltävä esiintymispaikan rajat. Esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Kielto tulee voimaan, kun päätös on annettu tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille.

4.11.2025

Nummirahkasammal on erityisesti suojeltava laji, joka on erittäin vaateliias etenkin kasvupaikkansa vesitalouden suhteen. Se on myös erittäin heikko kilpailija muita rahkasammallajeja vastaan (Heikkilä & Lindholm 1989, Laaka-Lindberg ym. 2009). Lajin tyypillistä elinympäristöä ovat Suomen oloissa runsassateisten alueiden hiekkamailla sijaitsevat, hyvin vettä läpäisevät karut ja ohutturpeiset nevat tai nevarämeet, joiden erityispiirre on ajoittainen suon pinnan kuivahtaminen. Edellä mainitun kaltaisia olosuhteita pystyvät sietämään vain hyvin harvat rahkasammallajit, ja nummirahkasammal pystyy menestymään kyseisissä olosuhteissa. ELY-keskuksen havaintojen perusteella (O. Autio, julkaisematon) laji häviää nopeasti kasvupaikaltaan, mikäli paikan herkkää vesitaloutta muutetaan esimerkiksi ojituksella. ELY-keskus toteaa Lehtinevan luoteisosan olevan vesitaloudeltaan ja muilta edellytyksiltään lajin elinympäristövaatimukset ilmeisen hyvin täyttävä kohde, jolloin se voi toimia pitkäaikaisesti lajin esiintymispaikkana.

Toisin kuin Neova Oy mielipiteessään esittää, ELY-keskus katsoo Lehtinevan olevan nummirahkasammalen säilymiselle tärkeä esiintymispaikka. Tiukasti havaintopisteisiin pohjautuva rajausta ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan olisi mielekäs lajin ekologiaa ajatellen, vaan esiintymän turvaaminen edellyttää hieman laajemmin vesitaloudellisen kokonaisuuden tarkastelua ja rajaamista. ELY-keskus toteaa, että kolmessa muussa Etelä-Pohjanmaalla vireillä olevassa nummirahkasammalen tärkeän esiintymispaikan rajaamista koskevassa asiassa on kyse 9,3 ha, 16,1 ha ja 19,1 ha kokoisista rajauksista. Kyseiset rajaukset on laadittu samoin perustein kuin Lehtinevan esiintymän tapauksessa. ELY-keskus siis katsoo, että Lehtinevan esiintymän turvaamiseksi riittävä alue (6,6 ha) on edellä mainittuja tapauksia pienempi.

Neova Oy:n esitti, että vastaavanlaisia 2-3 ha suuruisia ja laajempiakin ojitamattomia suolaikkuja on lajin levinneisyysalueella runsaasti. ELY-keskus toteaa, että nummirahkasammal on huomattavan vaateliias laji kasvupaikkansa ja elinympäristönsä suhteen. Nummirahkasammalen esiintyminen on mahdollista ainoastaan ohutturpeisilla, hiekkamaille sijoittuvilla suokohteilla. Lisäksi esiintymispaikoille vaikuttaa olevan yhteistä joko ajoittainen tulviminen tai muutoin runsaat happaman suoveden liikkeet. Lajin elinympäristövaatimuksia voi suoekologisessa mielessä kutsua hyvin erikoisiksi, ja vain äärimmäisen harvat Etelä-Pohjanmaan alueen soiden osat soveltuvat lajin elinympäristöksi. Tällaiset paikat ovat poikkeuksetta varsin pienialaisia. ELY-keskuksen käsitys on lajin pitkäaikaiseen aktiiviseen etsimiseen ja lajille mahdollisesti soveltuvien elinympäristöjen kartoitukseen viitaten, että laji on levinneisyysalueella huomattavan harvinainen ja esiintymispaikoillaan hyvin paikallisesti esiintyvä.

Kyseessä on lajin Etelä-Pohjanmaan levinneisyysalueen pohjoisin esiintymispaikka, millä ELY-keskus katsoo olevan esiintymän tärkeyttä korostava merkitys.

4.11.2025

ELY-keskus toteaa Neova Oy:n esittämiin luonnonsuojelulain 77 §:n perusteluihin viitaten, että kyseinen lainkohta soveltuu kyseessä olevan, lajin säilymisen kannalta tärkeäksi tunnistetun esiintymispaikan turvaamiseen. ELY-keskus on tehnyt edellä esitetyllä tavalla esiintymispaikan merkitystä arvioidessaan harkintaa perustuen ajankohtaiseen tieteelliseen tietoon, lajin levinneisyyteen ja esiintymiseen sekä suojelutilanteeseen ja alueen ominaispiirteisiin. Neova Oy:n esittämään viitaten ELY-keskus toteaa, että Lehtineva on sellainen nummirahkasammalen esiintymispaikka, jolla on merkitystä lajin säilymiselle myös pitkällä aikavälillä tarkasteltuna, minkä vuoksi esiintymän turvaaminen on tärkeää. Vastineessa ei ole esitetty sellaista selvitystä, joka antaisi aihetta arvioida asiaa toisin.

ELY-keskus toteaa, että rajauksella ei ole oikeusvaikutuksia rajattavan alueen ulkopuolisiin alueisiin, jolloin esimerkiksi metsätalouden tai turvetuotannon harjoittaminen rajatun alueen ulkopuolella on rajauspäätöksen puolesta jatkossakin mahdollista. ELY-keskus katsoo, että laadittu raja on sellaisenaan riittävä esiintymän turvaamiseksi, erityisesti paikan vesitalouden turvaamisen näkökulmasta.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Luonnonsuojelulain 77 §:n 2 momentin mukaan esiintymispaikan hävittämis- tai heikentämiskielto tulee voimaan, kun ELY-keskus on päätöksellään määritellyt tärkeän esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Päätös ja kielto ovat voimassa muutoksenhausta huolimatta.

VALTION KORVAUSVELVOLLISUUS

Jos luonnonsuojelulain 77 §:n nojalla tehdystä päätöksestä aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa, hänellä on oikeus saada valtiolta siitä täysi korvaus (luonnonsuojelulaki 111 §).

Korvausvelvollisuuden edellytyksenä on, että omistaja on luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla hakenut lupaa poiketa kiellosta ja hakemus on hylätty. Jos on ilmeistä, ettei luvan myöntämiselle ole edellytyksiä, toimitus korvauksen määrittämiseksi voidaan panna vireille ilman luvan hakemista.

Jos korvauksesta tai suojelun muusta vaihtoehtoisesta toteuttamistavasta ei päästä sopimukseen, toimitusta korvauksen määrittämiseksi voidaan hakea Maanmittauslaitokselta. Menettelystä ja korvausten määrittämisestä säädetään kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa. Menettelyn saa vireille lähettämällä Maanmittauslaitoksen kirjaamoon (kirjaamo@maanmittauslaitos.fi) pyynnön asiasta (*"Pyyntö käynnistää luonnonsuojelulain 111 §:n tarkoittama korvausmenettely koskien erityisesti suojeltavan lajin tärkeän esiintymispaikan rajauksesta aiheutuvaa merkityksellistä haittaa"*).

4.11.2025

Pyyntöön tulee liittää tämä päätös, kiinteistötunnus, sijaintikunta ja selvitys poikkeamisluvan epäämisestä.

MERKITSEMINEN KIINTEISTÖREKISTERIIN

Päätöksestä tehdään merkintä kiinteistötietojärjestelmään.

TIEDOKSIANTO

Päätös annetaan tiedoksi maanomistajille ja erityisen oikeuden haltijoille todisteellisesti (saantitodistus).

Päätös annetaan tiedoksi myös hallintolain 62 a §:n mukaisella julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta julkaistaan Kurikan kunnassa kuntalain 108 §:n mukaisesti.

Lisäksi päätös julkaistaan ELY-keskuksen internetsivuilla luonnonsuojelulain 121 §:n 3 momentin mukaisesti.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEN

Asiakirja on valmisteltu luonnonsuojelun valvontaryhmässä ja hyväksytty sähköisesti viranomaisen järjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Olli Autio ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Johanna Kullas. Tieto hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 75 §
Luonnonsuojelulaki 77 §
Luonnonsuojelulaki 83 §
Luonnonsuojelulaki 111 §
Luonnonsuojelulaki 121 § 3 momentti
Valtioneuvoston asetus luonnonsuojelusta (1066/2023) 8 §
Valtioneuvoston asetus luonnonsuojelusta, liite 6

Hallintolaki (434/2003) 34 §
Hallintolaki 60 §
Hallintolaki 62 a §

Kuntalaki (410/2015) 108 §

Laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

LISÄTIEDOT

Ylitarkastaja Olli Autio, puh. 0295 027 775, olli.autio@ely-keskus.fi

4.11.2025

Liitteet	Liite 1: Rajauspäättöskartta Valitusosoitus
Jakelu	Maanomistajat ja erityisen oikeuden haltijat saantitodistuksella
Tiedoksi	Kurikan kaupunki Ympäristöministeriö Suomen ympäristökeskus Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri Kurikan luontoyhdistys ry

Tämä asiakirja EPOELY/8646/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/8646/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Autio Olli J 04.11.2025 11:16

Ratkaisija Kullas Johanna 04.11.2025 11:18